

BR. 168

**IZVEŠTAJ KOMANDANTA 7. SS-DIVIZIJE »PRINC EUGEN«
OD 3. NOVEMBRA 1944. KOMANDI GRUPE ARMIIJA »E« O
BORBAMA DIVIZIJE U REJONU ZAJEČARA, NIŠA, KRAGU-
JEVCA I PROKUPLJA I GUBICIMA OD 25. SEPTEMBRA DO
25. OKTOBRA 1944. GODINE¹**

KR

Telegram Ia, pov. 195/44²

K-di GrA »E«

Pošiljalac:

**Poslato: 3. 11. 44.
u 19.00 časova**

7. SS-div. »P. E.«

**Grupi armija »F«, Ia
na znanje: rajhsfireru SS**

Div. je od 27. 9. stigla u rejon Niša i, po vremenu pristizanja bataljona, preuzimala odsek Leskovac — Zaječar od 1. brd. div. Južni odsek, uprkos širine bataljonskih [položaja] od 30 km, ubrzo je ojačan. Na severnom odseku za sada nema naših delova. Neprijateljski proboj severno od Zaječara. 1. 10. upućena Grupa »Nojman«³ (delovi 1. bd, 7. izv. bat. i IV/7, ap) preko Zaječara za uspostavljanje veze sa 1. bd. Grupa »Nojman« od 4. do 8. 10. u Zaječaru opkoljena. Doveden 14. p iz borbe sa bandama kod Topole i angažovan po batalj.[onima] za deblokadu Nojmana.— 11/14. probio obruč, sa opkolj. glav-
ninom 14. p ostao ispred zaprečnog položaja zap. od Zaječara. Od 8. do 10. 10. proboj Grupe »Nojman« prema zapadu (vi-
soki gubici).⁴

¹ Snimak telegrama (pisanog na mašini) u AVII, NAV-T-314, r. 850, s. 7—8. U gornjem dalu telegrama nalazi se više kraćih zabelešk dopisanih rukom.

² Dopisano rukom.

³ Neumann

⁴ Te borbe vodila je 7. SS-divizija »Princ Eugen« protiv jedinica sovjetskog 64. streljačkog korpusa i 23. i 45. NOU divizije. Zaječar su 8. oktobra oslobodili 64. streljački korpus, prednji delovi sovjetskog 4. mehanizovanog korpusa i 45. NOU divizija. U borbama za Zaječar, sovjetske jedinice i jedinice NOVJ zarobile su 1600 neprijateljskih vojnika, dok je poginulo oko 1500. Tom prilikom je razbijena i delimično uništena Borbena grupa »Grot« (»Groth«), Tako je samo njen 79. poljski dopunski bataljon imao oko 620 koje poginulih koje ranjenih ili nestalih u borbi za Zaječar (vidi Grupa sovjetskonjugoslovenskih autora, *Beogradska operacija*, str. 167 i 175—8; Hubert Lane, n. d., str. 279—281).

14. p sa II/7. ap od 10. 10 potčinjen Grupi »Fišer« (general-lajtnant Fišer)⁵.

Protiv rejona Niša pojačali se napadi neprijatelja sa jakom art. i tenk. podrškom (2. bug. armija). Div. imala na raspolaganju samo 13. p sa I i III/7. ap. Prot. tenk. div.[izion] sa Diviz.[ionom] samohot.[ki] angažovan kod Beograda, 7. inž. bat. kod Kraljeva, glavnina 7. izv. bat. na liniji Lapovo — Kragujevac. Prot. tenk. odbrana potpuno nedostaje. 9. 10. izgubljeno Vlasotince,⁶ a 10. 10. Knjaževac (visoki gubici)⁷. 12. 10. K-da kor. naredila je evakuaciju Niša i povlačenje na zapadnu obalu Morave. Velike poteškoće prilikom evakuacije snabdevačkih ustanova, teritorijalnih delova i 700 ranjenika prema zapadu. Kod suženog mostobrana Niš, južno krilo potpuno otkriveno. 14. 10, prilikom marševanja mot. kolone preko Prokuplja prema z., neprijatelj izvršio napad 1 divizijom] sa tenk. brigadom sa j. u bok i uništio glavninu mot. kolone.— Mostobran se još drži i evakuisaće se kako je naredeno. Kolona ranjenika je prošla. Div. se prikupila na južnom obronku planine Jastrebac i probila se preko pl. Jastrebac — Brus — pl. Kopaonik u dolinu Ibra.⁸

Od 24. 10. div. sa 13. p i 1/7. ap angažovana na mostobranu Kraljevo. 14. p sa II/7. ap kod Grupe »Fišer«, 20 sz. Kraljeva. Gubici od 25. 9 — 25. 10 (bez Pt. div. i 7. dop. bat.)

poginulo	11 starešina	350 vojnika
ranjeno	26 starešina	1212 vojnika
nestalo	41 starešina	1984 vojnika

Izgubljeno 900 mot. vozila, topovi III i IV/7. ap, 7. pt. div. (sa 1007. div[izionom] samohotki, 14/13. i 14/14.) uništen u rejonu Beograda.

Brojno stanje na licu (uklj. ojač. 14. p) 8.231 vojnik.

**37. SS dobr. brd. div. »Princ Eugen«
Kum¹⁰**

Ia, pov. br. 38/44.

⁵ Bliže o toj grupi vidi dok. br. 168.

⁶ Oslobođila ga je 22. NOU divizija 30. septembra 1944 (vidi tom I, taj. 13, dok. br. 14).

⁷ Napad na Knjaževac izvršili su 10. oktobra delovi 45. NOU divizije sa 9. i 10. mitraljesko-artiljerijskim bataljonom 1. gardijskog utvrđenog rajona Crvene armije. U jednodnevnim uličnim borbama ubijeno je oko 700 nemačkih vojnika, dok ih je preko 100 zarobljeno. Knjaževac je predveee istoga dana oslobođen (vidi Grupa sovjetsko-jiugoslovenskih autora, *Beogradska operacija*, str. 179—81).

⁸ Bliže o borbama za Niš vidi dok. br. 152, 168 i 169.

⁸ Tekst do kraja dopisan rukom.

¹⁰ Oto (Otto Kurom). Bio je tada komandant divizije, a po činu SS-brigadefirar (SS-Brigadeführer), što bii odgovaralo činu generaknajora kopnene vojske.